

Sülh danışıqlarının baza prinsipləri ölkəmizin dəyişməz mövqeyidir

Bu, Cənubi Qafqazda dayanıqlı sabitliyə və əmin-amanlığa zəmin yaradacaq

44 günlük Vətən müharibəsində ərazilərimizin işğaldan azad olunması uğrunda apardığımız mübarizə bütün beynəlxalq qanunlara görə ədalətli idi. Torpaqlarımızın işğaldan azad olunması ilə başa çatmış İkinci Qarabağ müharibəsinin nəticələri vəziyyəti kökündən dəyişməklə yanaşı, dünya erməniliyinə, erməni təəssübkeşliyinə böyük zərbə oldu. Prezident İlham Əliyev bu qələbənin müəllifi kimi torpaqlarımızı işğaldan məhz güc yolu ilə azad edərək Ermənistanın müdafiəsinə qalxmış dövlətlərə və siyasi mərkəzlərə öz yerlərini göstərdi. BMT TŞ-nin daimi üzvü olan beş ölkədən üçünün ATƏT-in Minsk qrupuna həmsədrlik etməsinə baxmayaraq, 30 il ərzində lazımi imkanlar çərçivəsində heç bir əməli iş görülmədi. Minsk qrupunun həmsədrləri ötən illər ərzində Qarabağ məsələsi ilə bağlı deklarativ bəyanatlardan başqa heç nə ilə yadda qalmayıb.

Son vaxtlar Azərbaycan və Ermənistan arasında danışıqlar Avropanın vasitəçiliyi, eləcə də Prezident İlham Əliyevin üstünlüyü ilə keçirilsə, deməli, Minsk qrupuna doğrudan da ehtiyac yoxdur. Əslində prosesin bu cür davam edəcəyi gözlənilən idi. Həmçinin, bu məqamda Minsk qrupunun həmsədrliyində təmsil olunan dövlətlərə diqqət etmək lazımdır. ABŞ ilə Rusiyanın istər daxili, istərsə də xarici siyasətdə eyni nöqtəyə vurmaları qeyri-mümkündür, Fransa isə Qərbi dəstəkləyir. Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi məqsədilə təsis edilən ATƏT-in Minsk qrupu yaradığı gündən münaqişənin həlli yolunda heç bir səmərəli təşəbbüs göstərmədi. Azərbaycan bu illər ərzində ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlərindən ədalətli mövqə, işğalçıya təsir və təzyiqlə işğala son qoyulması üçün əməli fəaliyyət gözlədi. Amma bunların nəinki heç biri olmadı, hətta Ermənistan BMT qətnamələrinin yerinə yetirilməsi ilə bağlı azacıq da olsa, beynəlxalq təzyiqlə belə göstərilmədi. Həmsədrlər Ermənistanı təzyiqlə göstərmək, beynəlxalq hüquqdan irəli gələn müvafiq sanksiya rejimlərini tətbiq etmək əvəzinə, faktiki olaraq Ermənistanın işğalçılıq siyasətinə göz yumdular. ATƏT-in Minsk qrupu 30 il ərzində münaqişənin hərbəi həll yolunu inkar edərək Ermənistanın işğalçılıq siyasəti nəticəsində yaradılmış status-kvonu Azərbaycana qəbul etməyə və münaqişəni diplomatik-siyasi yollarla nizamlamağa uğursuz cəhdlər etmişdi. Tarixçəsinə və hərəkətlərinə, verdiyi təkliflərə nəzər yetirərkən bir daha görmək olar ki, bu qurum məsələni həll etmək üçün yox, işğalı əbədləşdirməkdən ötrü yaradılmışdır. Nəticədə, etimadı itirən bu qurumun fəaliyyətsizliyi problemin sülh yolu ilə deyil, hərbi əməliyyatlarla həllinə gətirib çıxardı. 30 ilə yaxın işğal dövrünün Ermənistanı nə verdiyini yalnız və yalnız bir sözlə ifadə edə bilərik: uğursuzluq...

Birinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycan torpaqlarını işğal edən, XX əsrin əvvəlində azərbaycanlılara qarşı törətdikləri soyqırımı aktlarını əsrin sonunda da davam etdirən Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyinin həyata keçirdiyi siyasət, atdığı addımlar faşizmin tarixinə arxivinə göndərilmediyini, bu ölkənin siyasi orqanizmində yaşadığını göstərir. Daçau düşərgəsində baş verənlərin Xocalıda təkrarlanması, hətta Ermənistanın keçmiş prezidentləri Serj Sarkisyan, Robert Köçeryan da daxil olmaqla hərbi-siyasi rəhbərliyinin yeni soyqırımı aktını daha kreativ etmək üçün azərbaycanlılar üzərində həyata keçirdikləri dəhşətli əməllər nasistləri belə kölgədə qoyur. Tarixin xronologiyası erməni faşizminin günümüzə qədər davam etdiyini təsdiqləyir. Ermənistan "küçə inqilabı" ilə hakimiyyətə gələn Nikol Paşinyanın "demokratiya" nağılları bu ölkənin faşizm siyasətindən

Sülh müqaviləsinin hazırlanmasına dair işçi qruplar tezliklə öz işinə başlamalıdır. Bu prosesə biz çox böyük ümidlərlə baxırıq və vaxt itirmək lazım deyil.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.

əl çəkəcəyi, Njdeyə qoyulan abidənin söküləcəyi haqda gözləntilər yaratdı. Lakin Prezident İlham Əliyev MDB Dövlət Başçıları Şurasının Aşqabadda keçirilmiş iclasında çıxışı zamanı Ermənistanı faşistlərin qəhrəmanlaşdırılması faktlarını gündəmə gətirəndə Paşinyanın nasizmi müdafiə etməsi bu gözləntiləri sıradan çıxardı.

2018-ci ildə Ermənistan hakimiyyətə gələn yeni rəhbərlik Minsk qrupunun fəaliyyətini iflic vəziyyətinə saldı. Azərbaycan uzun illər erməni faşizminə qarşı təkbaşına mübarizə apardı. Onların bütün dünyanı bürüyən faşizm ideologiyaları demək olar ki, məhv edildi. İşğaldan azad olunan ərazilərə baxmaqla ermənilərin hansı çirkin təfəkkürə malik olduqlarını açıq-aşkar görmək mümkündür. 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan tək Ermənistan ordusunu deyil, erməni faşizmini də darmadağın etdi. Vətən müharibəsi nəticəsində azad olunmuş ərazilərimizdəki mənzərə xəstə təfəkkürlü düşmənin sanki torpağa-daşa da işgəncədən zövq aldığı göstərdi. Misli görünməmiş dağıntılar erməni faşizminin nə qədər təhlükəli cərəyan olduğunun bariz nümunəsidir, erməni faşizminin törətdiyi cinayətlər bəşəriyyət üçün də ciddi signal olmalıdır. Bu təhlükəli proseslərdə erməni faşizminin fəaliyyətsizliyi göz qabağındadır. Nəticə sıfır. Hesabat xarakterli səfərlər və mücərrəd ifadəli bəyanatlar onun lazımsız qurum olduğundan xəbər verir. İkinci Qarabağ müharibəsində Zəfərimiz Azərbaycanın qarşısında böyük imkanlar açıb. Bundan sonra da bütün istiqamətlərdə böyük inkişaf qaçılmazdır.

ABŞ-in Qafqazda danışıqlar üzrə baş müşaviri Endryu Şofer bu yaxın günlərdə regiona səfəri çərçivəsində Ermənistanı olub. Ermənistan mətbuatı onu ATƏT-in Minsk qrupunun amerikalı həmsədri kimi təqdim etməyə çalışsa da, ABŞ Dövlət Departamentinin Avropa və Avrasiya Məsələləri üzrə Büro twitterdə onu Qafqazda danışıqlar üzrə baş müşavir kimi təqdim etməklə ATƏT-in Minsk qrupunun taleyi məsələsinə birdəfəlik son qoydu. Qərb ölkələrinin nümayəndələri ilə postmünaqişə məsələlərini müzakirə edərkən Ermənistan İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra formalaşmış reallıqları qəbul etməkdən imtina edir. Qeyd etmək lazımdır ki, Endryu Şoferdən əvvəl fransız diplomat Bris Rokfey də Ermənistanı istə qarşılanmırdı. Halbuki, o da İrəvana ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədri kimi deyil, Fransa XİN-in Şərq Tərəfdaşlığı məsələləri üzrə nümayəndəsi kimi səfər etmişdi. Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov "ATƏT-in Minsk qrupunun ABŞ və Fransadan olan həmsədrləri bu format çərçivəsində Rusiya ilə əlaqə saxlamaqdan imtina ediblər" deməsindən sonra bu səfərlərdə artım müşahidə olunur, bu isə ATƏT-in Minsk qrupunun de-fakto mövcud

olmadığından xəbər verir. Bunu başa düşən rəsmi Moskva İqor Xovayevi Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) Azərbaycan və Ermənistan arasında əlaqələrin normalaşdırılması üzrə xüsusi nümayəndəsi təyin edib. Bu, bir daha göstərir ki, ATƏT-in Minsk qrupunun ömrü çoxdan başa çatmışdı.

"İndiki şəraitdə isə Minsk qrupu, onun həmsədrlər formatı faktiki olaraq qeyri-funksional vəziyyətdədir. Bunu artıq bu həmsədr ölkələrin yüksək vəzifəli şəxsləri bildirirlər və belə olan halda, əlbəttə ki, hər hansı bir qrup şəklində fəaliyyətdən söhbət gedə bilməz. Hesab edirəm ki, ATƏT mötəbər beynəlxalq təşkilat kimi öz rolunu oynaya bilər. Bu yaxınlarda qeyd etdiyim kimi, ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri ilə görüşlər əsnasında mən bildirmişdim ki, vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələri, media nümayəndələri, digər ictimai rəyə nüfuz, yeni təsir edə bilən şəxslər ATƏT-in fəaliyyəti çərçivəsində, yeni ki, bu format çərçivəsində görüşlər keçirə bilərlər ki, Ermənistan-Azərbaycan əlaqələri normallaşsın. İndi gündəlikdə duran məsələ budur". Bu barədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev aprel ayının 12-də ilin birinci rübünün yekunlarına həsr olunan müşavirədə danışıb.

Avropa İttifaqı normallaşma prosesində fəallıq göstərir. Qurumun Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toyvo Klaardir. O, 2021-ci ilin dekabrında regiona səfər etmişdi. Bu, onu göstərir ki, artıq beynəlxalq vasitəçilər də ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlik institutunun fəaliyyətini bitmiş sayırlar. Azərbaycan torpaqlarını işğaldan azad edərək münaqişənin artıq olmadığını göstərdi. Beynəlxalq vasitəçilər yeni statuslu nümayəndələr təyin etməklə bu reallığı qəbul edib. Ermənistan bu kiflənməmiş qrupdan əl çəkməklə regionda pozuculuq fəaliyyətini davam etdirir. Bu ölkədə siyasət uydurma münaqişə üzərində qurulduğundan ideya boşluğu var. Yeni şəraitə uyğunlaşmaq üçün Ermənistan hikkəsindən əl çəkib toparlana bilmir. Çünki ölkədə ideyalar daxil üçün irəli sürülmür, onlar bütün sahələrdə olduğu kimi, bu məsələdə də ələ, havadarların ağızına baxırlar. Ona görə də tarixin arxivinə göndərilən "həmsədr" ifadəsindən əl çəkirlər. Nə Rusiya, nə də ABŞ Qafqaz üzrə təyin etdikləri nümayəndələrinə keçmiş səlahiyyətlə mandat verməyib. Yeni təmsilçilər Azərbaycan və Ermənistan arasında normallaşma prosesinə, sülh sazişinin imzalanmasına, sərhədlərin müəyyən edilməsinə yardım göstərəcəklər. Bu, beynəlxalq vasitəçilərin həmsədrlikdən imtinasıdır. Görünən odur ki, həm Ermənistan, həm Azərbaycan Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti, belçikalı diplomat Şarl Mişelin vasitəçiliyi ilə keçirilən danışıqlardan razı qalıb. Hədisələrin bu cür dönüşündən Qarabağ ermənilərinin seçilmiş nümayəndələri qəti narazıdır, çünki Minsk qrupu onların tribunasının olduğu yeganə yer idi. İkinci Qarabağ savaşından sonra regionda yeni vəziyyət yaranıb. Bəli, Ermənistan yeni vəziyyətdə köhnə oyunu oynamaq istəyir. Ölkəmiz böyük hərbi və diplomatik gücə malikdir. Dövlətimizin səbrini sona qədər sınağa çəkmək çox təhlükəlidir. Prezident İlham Əliyevin də dəfələrlə qeyd etdiyi kimi, regionda yaranmış vəziyyəti hər kəs qəbul etməlidir. Azərbaycanın mövqeyi bundan ibarətdir.

Mustafa KAMAL,
"Respublika".